ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ДЕРЖАВИНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
422620,Татарстан, с. Державино,
ул. Заббарова, д.39
тел: 3-45-20

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ДЕРЖАВИНО АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
422620 Державино авылы,
Заббаров урамы, 39 нчы йорт,
тел: 3-45-20

2020 елның 7 декабре 86 номер

КАРАР

«2018-2030 елларга Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү муниципаль программасы турында»гы 2018 елның 2 апрелендә кабул ителгән 4 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законнары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Җирлекләрнең, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында»2015елның 25 декабрендәге 1440 номерлы карары нигезендә, Державино авыл җирлеге Уставына таянып, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Державино авыл җирлеге башкарма комитеты карар бирә:

1. «2018-2030 елларга Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү муниципаль программасы турында»гы 2018 елның 2 апрелендә кабул ителгән 4 номерлы карарына үзгәрешләр кертергә.

2. Әлеге карарны авыл җирлегенең мәгълүмат стендларында, Лаеш муниципаль районының авыл җирлекләре бүлегендә http://laishevo.tatarstan.ru рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы http://pravo.tatarstan.ru/. хокукый мәгълүмат рәсми порталында урнаштыру юлы белән халыкка игълан итәргә.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

Державино авыл җирлеге
башкарма комитеты җитәкчесе **И.И.Камалиева**

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы

Державино авыл җирлеге Башкарма комитетының

2020 елның 7 декабрендәге

86 карарына кушымта

«2018-2030елларга Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Державино авыл җирлеге транспорт инфраструктурасын комплексы үстерүнең муниципаль программасы турында» 2018елның 2 апрелендәге 4 номерлы карарга үзгәрешләр кертү хакында.

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын комплексы үстерү программасы паспорты

I БҮЛЕК.Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасы торышы характеристикасы

1.1 Россия Федерациясенең пространство оешмасы структурасында Татарстан Республикасының торышын анализлау, Татарстан Республикасының пространство оешмасы структурасында Лаеш муниципаль районының торышын анализлау, Державино авыл җирлегенең Татарстан Республикасының пространство оешмасы структурасында торышын анализлау.

1.1.1 Россия Федерациясе пространство оешмасы структурасында Татарстан Республикасы торышын анализлау

1.1.2 Татарстан Республикасы пространство оешмасы структурасында Лаеш муниципаль районының торышын анализлау

1.1.3 Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең Татарстан Республикасы пространство оешмасы структурасында нигезләмәне анализлау

1.2 Лаеш районы Державино авыл җирлегенең социаль-икътисади характеристикасы, авыл җирлеге территориясендә шәһәр төзелеше эшчәнлеге характеристикасы, транспорт өлкәсендә эшчәнлекне дә кертеп, транспорт соравын бәяләү

1.3 Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасы эшчәнлеге характеристикасы һәм эш күрсәткечләре

1.4 Державино авыл җирлегенең юл челтәре характеристикасы, юл хәрәкәте параметрлары, тизлек, тыгызлык, транспорт чаралары агымының составы һәм интенсивлыгы)

1.5 Транспорт чаралары паркы составын һәм автомобильләр дәрәҗәсен анализлау, парковкалар һәм парковка урыннары белән тәэмин итү

1.6 Гомуми файдаланудагы, пассажирлар агымын анализлауны да кертеп, транспорт чаралары эшенең характеристикасы,

1.7 Җәяүлеләр һәм велосипедта йөрү шартларының характеристикасы

1.8 Йөк транспорт чаралары хәрәкәте характеристикасы, коммуналь һәм юл хезмәтләре транспорт чараларының эшен бәяләү, транспорт чаралары өчен инфраструктура торышы

1.9 Юл хәрәкәте иминлеге дәрәҗәсен анализлау

1.10 Транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә, халыкның куркынычсызлыгына һәм сәламәтлегенә тискәре йогынты дәрәҗәсен бәяләү

1.11 Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын үстерү һәм урнаштыру шартлары һәм перспективалары характеристикасы

1.12 Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын үстерү һәм функцияләү өчен кирәкле норматив-хокукый базаны бәяләү

1.13 Транспорт инфраструктурасын финанслауны бәяләү

II БҮЛЕК. Державино авыл җирлеге территориясендә транспорт соравы, халыкның йөреше һәм йөк ташу күләмнәренең үзгәрүе һәм характерының үзгәрүе.

2.1 Социаль-икътисадый үсеш фаразы

2.2 Лаеш муниципаль районының транспорт инфраструктурасы үсеше фаразы

2.3 Урам-юл челтәрен үстерү фаразы

2.4 Автомобильләштерү дәрәҗәсен, юл үсеше параметрларын, парковка пространствосына ихтыяҗны фаразлау

2.5 Юл хәрәкәте иминлеге күрсәткечләрен фаразлау

2.6 Транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтысын фаразлау

III БҮЛЕК.Транспорт инфраструктурасын үстерүнең принципиаль вариантлары һәм аларны транспорт инфраструктурасын үстерүнең максатчан күрсәткечләре (индикаторлары) буенча зур бәяләү, алга таба тормышка ашыруга тәкъдим ителә торган вариантны сайлап алу

3.1 Программаны тормышка ашыру чорында транспорт инфраструктурасының хәзерге торышын яки транспорт инфраструктурасының торышын характерлый торган күрсәткечләр

3.2 Транспорт инфраструктурасы үсешенең принципиаль вариантларын эреләндерү һәм тормышка ашыруга тәкъдим ителә торган вариантны сайлау

IV БҮЛЕК. Транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча чараларны (инвестицион проектларны) финанслау күләмнәрен һәм чыганакларын бәяләү

4.1 Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасын үстерү

4.2 Гомуми файдаланудагы автомобиль пассажир транспортын үстерү, транспорт-күчеп утыру төеннәрен булдыру буенча чаралар

4.3 Җиңел автомобиль транспорты өчен, бердәм парковка пространствосын үстерүне дә кертеп, инфраструктураны үстерү,

4.4 Җәяүлеләр һәм велосипед хәрәкәте инфраструктурасын үстерү

4.5 Йөк транспорты, транспорт чаралары, коммуналь һәм юл хезмәтләре өчен инфраструктура үсеше

4.6 Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең юллар челтәрен үстерү

V. БҮЛЕК. Транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча чараларны финанслау күләмнәрен һәм чыганакларын бәяләү

VI БҮЛЕК.Транспорт инфраструктурасын үстерү вариантын гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча чараларның (инвестицион проектларның) нәтиҗәлелеген бәяләү

VII БҮЛЕК. Институцион үзгәрешләр, транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү өлкәсендә эшчәнлекне хокукый һәм мәгълүмати тәэмин итүне камилләштерү буенча тәкъдимнәр.

2018-2030 ЕЛЛАРГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ДЕРЖАВИНО АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	2018-2030 елларга Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү муниципаль программасы (алга таба-Программа)

Программаны эшләү өчен нигез	- «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы федераль закон; - «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2014 елның 29 декабрендәге 456-ФЗ номерлы федераль закон; - «Җирлекләрнең, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2015 елның 25 декабрендәге 1440 номерлы карары; - Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Державино авыл җирлеге генераль планы»; - Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Державино авыл җирлеге уставы
Программаның муниципаль заказчысы	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Державино авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаның координаторы	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы башкарма комитеты
Программаның төп эшләүчеләре	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Державино авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаның максаты һәм бурычлары	Программаның максаты: - транспорт инфраструктурасы объектларын төзү, ремонтлау һәм реконструкцияләү буенча чаралар исемлеген, дәүләт һәм муниципаль программаларда, территорияне комплекслы социаль-икътисадый үстерү планында һәм программасында каралган чараларны да кертеп, эшләү һәм гамәлгә ашыру.

	Программаның бурычлары: - Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Державино авыл җирлеге халкының уңайлырак яшәү шартларын тәэмин итү; - Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Державино авыл җирлегендә шәһәр төзелеше белән тигезләшкән транспорт инфраструктурасын үстерү; - халыкның һәм икътисадый эшчәнлек субъектларының транспорт инфраструктурасы объектларыннан файдалана алуын тәэмин итү; - Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Державино авыл җирлегендә халыкка һәм урам-юл челтәре буенча транспорт чараларына имин йөрү шартлары тудыру; - халыкның күчеп йөрүгә ихтыяҗлары нигезендә транспорт инфраструктурасын үстерү; -Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Державино авыл җирлеге территориясендә икътисадый эшчәнлекне гамәлгә ашыручы юридик затларның, индивидуаль эшкуарларның халыкка, шулай ук халыкка транспорт хезмәте күрсәтүнең куркынычсызлыгын, сыйфатын һәм нәтиҗәлелеген тәэмин итү; - Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Державино авыл җирлеге территориясендә гамәлдәге транспорт инфраструктурасының эшләвенең нәтиҗәлелеген арттыру.

Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	1 этап: 2018-2022 еллар; 2 этап: 2023-2030 еллар
Транспорт инфраструктурасы объектларын (чаралар төркемнәрен, ярдәмче программаларны, инвестиция проектларын) проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча планлаштырылган чараларның (инвестиция проектларының) тулы тасвирламасы	Әлеге Программада тасвирланган чаралар транспорт чараларыннан, җәяүлеләрдән файдаланучыларның уңайлылыгын һәм куркынычсызлыгын арттыруга һәм җирлекнең социаль-икътисадый хәлен яхшыртуга юнәлдерелгән.
Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаклары	Программаны финанслау күләме проект-смета документациясеннән чыгып билгеләнә һәм ел саен киләсе елга бюджет формалаштырганда ачыклана. Финанслау чыганаклары: - җирлек бюджеты акчалары; - бүлеп бирелгән очракта, РФ, ТР бюджетлары акчалары; - бүлеп бирелгән очракта, Лаеш муниципаль районы бюджеты акчалары; - үзара салым акчалары; - бюджеттан тыш чыганаклар

IБҮЛЕК. Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасы торышы характеристикасы

1.1. Россия Федерациясенең пространство оешмасы структурасында Татарстан Республикасы торышын анализлау, Татарстан Республикасы пространство оешмасы структурасында Лаеш муниципаль районы торышын анализлау, Державино авыл җирлегенең торышын Татарстан Республикасы пространство оешмасы структурасында анализлау

1.1.1 Россия Федерациясе пространство оешмасы структурасында Татарстан Республикасы хәлен анализлау.

Татарстан Республикасы Россия Федерациясе субъекты булып тора һәм Идел буе федераль округы составына керә, шулай ук Идел буе икътисадый районының бер өлеше булып тора. Республиканың административ һәм мәдәни үзәге-Казан шәһәре. Татарстан Көнчыгыш-Европа тигезлегенең көнчыгышында, ике зур елга - Идел һәм Кама кушылган урында урнашкан, Казан Мәскәүдән 797 км көнчыгышка таба урнашкан. Татарстан Республикасы 1920 елда барлыкка килә. Мәйданы 6783,7 мең га тәшкил итә. Территориянең максималь озынлыгы-төньяктан көньякка 290 км һәм көнбатыштан көнчыгышка 460 км. Чит ил дәүләтләре белән чикләр юк. Көньякта Татарстан Республикасы Самара, Ульяновск һәм Оренбург өлкәләре, төньякта - Киров өлкәсе һәм Удмуртия Республикасы белән, төньяк-көнбатышта - Марий-эл Республикасы, көнчыгышта - Башкортстан Республикасы, көнбатышта - Чуваш Республикасы белән чиктәш.

Республика территориясендә 43 муниципаль район, 2 шәһәр округы, 39 шәһәр һәм 872 авыл җирлеге урнашкан.

Татарстан территориясе елга үзәннәре күп булган биек баскычлы тигезлектән гыйбарәт. Идел һәм Кама тигезлегенең киң үзәннәре өч өлешкә бүленгән: Идел алды, Кама алды һәм Кама аръягы. Идел алды алды 276 метр биеклектәге Идел буе калкулыгының төньяк-көнчыгыш өлешен били. Көнчыгыш Камага төньяктан Можга һәм Сарапул калкулыкларының Көньяк өлешләре керә, ул Иж елгасы үзәне белән бүленгән. Биредә иң югары үрләр 243 метр. Татарстанда иң югары (381 м га кадәр) - Көнчыгыш Кама аръягындагы Бөгелмә калкулыгы. Иң түбән рельеф (нигездә 200 м га кадәр) Көнбатыш Кама Аръягы өчен ха Республика территориясенең 17 % тирәсе урман белән капланган, алар күбесенчә яфраклы токым агачларыннан (имән, юкә, каен, усак) торган, ылыслы токымнар нарат һәм чыршыдан тора. Татарстан территориясендә умырткалыларның 433 төре, шулай ук умырткасыз хайваннарның берничә мең төре яши.

Татарстан территориясе уртача киңлекләр климатының уртача континенталь тибы, җәен җылы һәм кышын уртача-салкын булуы белән характерлана. Иң җылы ай - июль, уртача айлык температура 18 - 20 °C территориясе буенча уртача айлык температура белән, иң салкыны -17 °C тан уртача айлык температура белән гыйнвар. Җылылык чорының озынлыгы (тотрыклы температура 0 °C тан югары) 198-209 көн эчендә, салкын температурасы 156-167 көн эчендә тирбәлә. Территория буенча явым-төшемнәр чагыштырмача тигез бүленә, аларның еллык суммасы 460 - 540 мм тәшкил итә.

.

Туфраклар зур төрлелеге белән аерылып тора - төньякта һәм көнбатышта соры урман һәм күзәтчеләрдән алып республиканың көньягында кара туфракларның төрле төрләренә кадәр.

Татарстан территориясендә Идел-Кама дәүләт табигый биосфера тыюлыгы һәм "Түбән Кама" милли паркы урнашкан.

Татарстан - Россиянең икътисадый яктан иң алга киткән төбәкләренең берсе. Республика Россия Федерациясенең эре индустриаль районы үзәгендә, көнчыгышны һәм көнбатышны, илнең төньягын һәм көньягын тоташтыручы мөһим магистральләр киселешендә урнашкан..

Татарстан Республикасының бай табигать ресурслары, куәтле һәм диверсификацияләнгән сәнәгать, югары интеллектуаль потенциалы һәм квалификацияле эшче көченә ия.

Татарстан Республикасы төп макроикътисадый күрсәткечләр буенча гадәттәгечә Россия Федерациясенең алдынгы регионнары рәтенә керә.

Татарстанның тулаем региональ продукты структурасында сәнәгать өлеше - 43,2 %, төзелеш - 9,0 %, транспорт һәм элемтә - 6,5 %, авыл хуҗалыгы - 7,5 %..

Республиканың сәнәгать профиле нефть-газ-химия комплексын (нефть чыгару, синтетик каучук, шин, полиэтилен һәм нефть эшкәртү продуктларының киң спектрын җитештерү), конкурентлыкка сәләтле продукция (авыр йөк автомобильләре, вертолетлар, самолетлар һәм авиадвигательләр, компрессорлар һәм нефть-газ кудыру җайланмалары, елга һәм диңгез суднолары, коммерцияле һәм җиңел автомобильләр гаммасы) җитештерүче эре машина төзелеше предприятиеләрен, шулай ук алга киткән электр һәм радиоприборлар төзүне билгели.

2018 ел нәтиҗәләре буенча Татарстанның сәнәгать җитештерүе индексы 102 % дәрәҗәсенә җитте. Республиканың сәнәгать җитештерүе күләме 2 трлн 818 млрд сум тәшкил итте.

2018 елның гыйнварыннан ноябренә кадәр чорда Татарстан Республикасы сәнәгать секторында эшләүчеләрнең уртача исемлек саны 336,8 мең кеше тәшкил итте. Сәүдә өлкәсендә 148,6 мең кеше эшли.

"Тулаем төбәк продуктында сәнәгать өлеше 44,6% тәшкил итә, ә сәүдә - 16,4%. Сәүдә тармагы республиканың тулаем региональ продуктына өлеш кертү буенча алдынгыларның берсе булып кала һәм динамик үсеш алучы тармакларның берсе булып тора".

Татарстан Идел буе федераль округы төбәкләре арасында алдынгы урынны алып тора. Узган ел республиканың сәүдә структурасы үзгәрде. Азык-төлек товарлары өлеше 47% тан 44% ка кадәр кимеде, шул ук вакытта озак вакытлы куллану товарлары өлеше артты. Ваклап сату базарларында сату күләме үсә, хәзер бу күрсәткеч 7% ка җитте. Шул ук вакытта республикада челтәр сәүдәсе башка регионнардагыга караганда көчсезрәк үсте.

1.1.2 Татарстан Республикасы пространство оешмасы структурасында Лаеш муниципаль районы торышына анализ.

Лаи́шевский районы - муниципаль район Татарстан Республикасының үзәк өлешендә. Районның мәйданы 2074 кв. км тәшкил итә. Халык саны - 43835 кеше, шуларның 56%ы - рус, 41%ы - татар, 3%ы - башка милләт вәкилләре.

Территория 2094,43 км². Төньяктагы район Казанның республика башкаласы территориясе белән чиктәш. Районның Идел һәм Кама елгалары ярлары кушылып төньякка таба сузылган. Административ үзәк - Лаеш шәһәре - Кама елгасы ярында урнашкан, Татарстан башкаласыннан 62 чакрым ераклыкта..

Лаеш муниципаль районы чиктәш:

- төньяк-көнчыгышта - Питрәч муниципаль районы белән,

- көнчыгышта - Балык Бистәсе муниципаль районы белән,

- көньяк-көнчыгышта һәм көньякта - Алексеевск һәм Спас муниципаль районнары белән,

- көнбатышта - Кама Тамагы һәм Югары Ослан муниципаль районнары белән.

Лаеш муниципаль районы территориясендә җирле үзидарә 24 муниципаль берәмлек 1 шәһәр (Лаеш) һәм 23 авыл җирлеге тарафыннан гамәлгә ашырыла. Александр, Атабай, Олы Кабан, Габишев, Державино, Егорьево, Державино, Кече Елга, Макаровка, Державино, Нармонка, Никольский, Орел, Пәрәү, Комлы-Ковал, Рождествено, Сокуры, Столбище, Урта

Девятово, Татар-Сараланы, Татар-Янтыгы, Чирпы) авылларына 69 торак пункт керә (шулардан 36 авыл, 24 авыл, 8 поселок һәм 1 шәһәр).

Лаеш муниципаль районы (Югары Ослан, Зеленодольск, Питрәч, Биектау, Әтнә районнары һәм Казан шәһәре белән беррәттән) территориаль урнашу үзенчәлекләре, район икътисадының махсуслашуы һәм структурасы Казан агломерациясенең структур берәмлеге - күптармаклы сәнәгатьнең һәм энергетиканың куәтле икътисадый районы..

Лаеш муниципаль районының җитештерү потенциалы нигезе эшкәртү сәнәгате, азык-төлек сәнәгате, транспорт һәм авыл хуҗалыгы предприятиеләре тарафыннан тәкъдим ителгән.Район предприятиеләре эшчәнлеге рациональ состав һәм структура белән югары нәтиҗәле сәнәгать комплексы булдыруга юнәлтелгән. Сәнәгать предприятиеләренең нәтиҗәле эше нигезенә предприятиеләрне реформалаштыру салынган.идарә системасын камилләштерүгә, производство чыгымнарын киметүгә һәм предприятиеләрнең финанс хәлен яхшыртуга, инвестицион активлыкны арттыруга юнәлдерелгән.

Районның төп предприятиеләре булып «Нэфис» компанияләр төркеме предприятиеләре тора - болар: «Казан май комбинаты» ААҖ, «Казан МЭЗ» ААҖ, «Нәфис - Биопродукт» ААҖ; «Инвэнт» Компанияләр төркеме предприятиеләре: «Таткабель» ҖЧҖ, «Таттеплоизоляция» ҖЧҖ, «Инвэнт - Электро» ҖЧҖ, «Дорхан-21 гасыр Казан» ҖЧҖ, «Казан» халыкара аэропорты һәм аның территориясендә нигезләнгән бөтен предприятиеләр, «ICL КПО ВС сәнәгать электроникасы заводы, «Ковали» нефть эшкәртү станциясе, Транснефть «Ак Барс» кошчылык комплексы.

Лаеш муниципаль районының агросәнәгать комплексы - муниципаль берәмлек икътисадының шактый өлеше. Авыл хуҗалыгы җитештерүе район эшчәнлегендә зур роль уйный. Бүгенге көндә районның авыл хуҗалыгында сөт җитештерү һәм алга киткән кошчылык өстенлек итә. Районның агросәнәгать комплексы составына 18 авыл хуҗалыгы предприятиесе керә, Лаеш агрохимсервис,УЭООС,ветлебница,ветлаборатория,орлык инспекциясе.

Гаилә терлекчелек фермаларын төзү программасы җитди нәтиҗәләргә китерде. Бу юнәлеш авыл халкында аерым кызыксыну уятты, нәтиҗәдә бүген районда уңышлы эшләп киләләр.

Бүгенге көндә районда туристик-рекреацион өлкә өстенлекле юнәлешләрнең берсе. Ял итү өчен кызыклы табигать ландшафтларына (Идел, Кама һәм Мишә елгалары, яшел зона урманнары, минераль сулар чыганагы), отышлы транспорт урыны (федераль әһәмияттәге автомобиль юлы Казан-Оренбург, аэропорт), бай тарихи потенциалга бәйле рәвештә, Лаеш

муниципаль районы бүген Казан шәһәре һәм якын районнар халкының рекреация максатларында иң күп килә торган районнарның берсе булып тора. Уникаль тарихи-мәдәни һәм махсус сакланылучы табигать территорияләре булу туристлык-рекреация эшчәнлеге районында үсешнең перспективалы булуын билгели.

.1.1.3 Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Державино авыл җирлеге хәлен Татарстан Республикасы пространство оешмасы структурасында анализлау.

Державино авыл җирлеге «Лаеш муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 28-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә төзелде.

Авыл җирлеге Татарстан Республикасының көньяк-көнчыгышында, Лаеш муниципаль районының көнчыгыш өлешендә урнашкан, геологик-геоморфологик үзенчәлекләр буенча Түбән Кама районына карый. Авыл җирлеге Идел елгасының сул як яры һәм Кама елгасының уң яры буенча урнашкан. Төньякка таба һәм төньяк-көнчыгышка таба авыл җирлеге Пәрәү авыл җирлеге, төньяк-көнбатышта Егорьево авыл җирлеге белән чиктәш, көнчыгышта Урта Девятово авыл җирлеге, көньякта һәм көньяк-көнбатышта Лаеш муниципаль районының Александровка авыл җирлеге белән чиктәш.

Державино авыл җирлеге территориясе II в. төзелеш-климат зонасында урнашкан.

Температура режимы уртача-континенталь климатлы территорияләр өчен типик. Еллык барышында иң салкын ай-гыйнвар ае-уртача айлык температура – 13,60-14,80; иң җылы-июль ае-уртача айлык температура +18,80-19,70.

Державино авыл җирлеге составына Державино авылы керә. 2020 елның 1 декабренә теркәлгән гражданнар саны 483 кеше тәшкил иткән, шул исәптән пенсионерлар -125, инвалидлар – 18, эшкә яраклы халык -233 кеше, 21 студент һәм мәктәп һәм мәктәпкәчә яшьтәге 86 бала.

Авыл җирлегенең гомуми мәйданы 2911 га тәшкил итә, шул исәптән торак пункт чатында-194 га.

Җирлектә түбәндәге социаль әһәмияткә ия объектлар бар:

- 12 балалы «Йолдызкай» балалар бакчасы;

- 150 урынлы һәм 43 укучылар саны булган гомуми белем бирү мәктәбе;

- сәламәтлек саклау өлкәсендә җирлек территориясендә бер фельдшер-акушерлык пункты эшли;

- мәдәният, яшьләр сәясәте һәм спорт өлкәсендә Державино авыл җирлеге территориясендә Державино авылы мәдәният йорты һәм авыл китапханәсе эшчәнлеге алып бара;

- шулай ук Державино авылында почта элемтәсе бүлеге дә хезмәт күрсәтә;

- халыкны көндәлек сәнәгать һәм азык-төлек товарлары белән тәэмин итүче 2 кибет бар.

Җирлек территориясендә шулай ук «Агро-5» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте, «Сәетов» крестьян-фермер хуҗалыгы, «Мусаев» шәхси эшмәкәре, «Сөнгатуллин» ИП, Бикмуллин А.А. ИП,өч крестьян хуҗалыгы, мәчет, шулай ук тарих һәм архитектура һәйкәле - «Николай Чудотворец»чиркәве эшли. «Державино» коммерцияле булмаган дача ширкәте һәм «Көнчыгыш Державино» үз эшчәнлеген алып бара.

Авылда барлыгы 141 шәхси, 111 дача йорты бар. Авылның газлаштыру дәрәҗәсе 98 % тәшкил итә, үзәкләштерелгән су белән тәэмин ителгән – 98 %. Авылның 11 урамын 45фонарь яктырта.

Ике су алу башнясы халыкны су белән тәэмин итә.

Бездә 4 йөк автомобиле, 65 җиңел һәм 14 трактор бар.

Халыкның тормыш дәрәҗәсен һәм сыйфатын тасвирлый торган күрсәткечләрнең берсе- демографик үсеш һәм халыкның торак белән тәэмин ителеше күрсәткече (бер кешегә гомуми мәйданның квадрат метры).

Хәзерге вакытта Державино авыл җирлегенең торак фонды, аерым алганда Державино авылы, усадьба төзелеше белән тәкъдим ителгән. Державино авылында яңа торак төзелеше мәйданчыклары торак пункт чикләре кысаларында каралган.

Якындагы елларда Державино авылында торак төзелеше күләме артачак.

Территориаль планлаштыру документы булып авыл җирлегенең генераль планы тора, ул, социаль, икътисадый, экологик һәм башка факторлардан чыгып, инфраструктураны тәэмин итү бурычларын комплекслы хәл итә

Тормыш дәрәҗәсен һәм сыйфатын характерлый торган күрсәткечләрнең берсе- халыкның торак белән тәэмин ителеше күрсәткече (бер кешегә гомуми мәйданның квадрат метры).

Документ булып Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең генераль планы тора, ул, социаль, икътисадый, экологик һәм башка факторлардан чыгып, инфраструктураны тәэмин итү мәсьәләләрен комплекслы хәл итә.

1.2. Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасының эшләү үзенчәлеге һәм эш күрсәткечләре характеристикасы.

Державино авыл җирлегенең транспорт системасын үстерү җирлектә яшәүчеләрнең тормыш сыйфатын яхшыртуның кирәкле шарты булып тора.

Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасы Татарстан Республикасы Лаеш районы инфраструктурасын тәшкил итә, бу гражданнарның хәрәкәт итү ирегенә конституциячел гарантияләрен тәэмин итә һәм товарлар һәм хезмәт күрсәтүләрнең ирекле хәрәкәт итүен мөмкин итә. Автомобиль юллары челтәренең булуы һәм торышы белән территориаль бөтенлек һәм икътисадый киңлекнең бердәмлеге билгеләнә. Җирле әһәмияттәге юллар һәм инфраструктура торышының җәмгыятьнең социаль-икътисадый ихтыяҗларына туры килмәве проблемаларын бәяләп бетермәү икътисадый кыенлыкларның һәм тискәре социаль процессларның сәбәпләренең берсе булып тора.

Юллар исемлеге, озынлыкларны һәм өслек төрләрен күрсәтеп, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының 2017 елның 10 апрелендәге 3 номерлы Державино авыл җирлеге карары белән расланды һәм 1 нче таблицада күрсәтелде.

.

Тимер юл, һава һәм су транспорты юк.

Таблица 1

№ п/п	Җирлек, торак пункт, юл, урам исемнәре	Протяженность, км					Идентификация номеры	Юллар категориясе
		Барлыгы, км..	ШУЛ ИСӘПТӘН					
			ц/б	а/б	Вак таш.	грунт		
1	Державино авыл җирлеге, Җаббаров урамы	2,0	0,8	1,2			92-234-815-ОП-ДП-01	3
2	Державино авыл җирлеге, Казан урамы	0,9		0,3	0,6		92-234-815-ОП-ДП-02	3
3	Державино авыл җирлеге, Лагерная урамы	0,4			0,3	0,1	92-234-815-ОП-ДП-03	4
4	Державино авыл җирлеге, Подлесная урамы	0,6			0,6		92-234-815-ОП-ДП-04	4
5	Державино авыл җирлеге, Мәктәп урамы	0,3				0,3	92-234-815-ОП-ДП-05	5
6	Державино авыл җирлеге, Слободская урамы	0,2			0,2		92-234-815-ОП-ДП-06	4
7	Державино авыл җирлеге, Яшьләр урамы	0,6		0,3	0,3		92-234-815-ОП-ДП-07	3
8	Державино авыл җирлеге, Вафин урамы	1,15			0,7	0,45	92-234-815-ОП-ДП-08	4
9	Державино авыл җирлеге, Агайбаш урамы	1,2		1,2			92-234-815-ОП-ДП-09	3
10	Державино авыл җирлеге, Урман урамы	0,2				0,2	92-234-815-ОП-ДП-10	5
11	Державино авыл җирлеге, яңа урам	0,45				0,45	92-234-815-ОП-ДП-11	5

12	Державино авыл җирлеге, Овражная урамы	0,3				0,3	92-234-815-ОП-ДП-12	5
13	Державино авыл җирлеге, Күл урамы	0,5				0,5	92-234-815-ОП-ДП-13	5
14	Державино авыл җирлеге, Полевая урамы	0,8				0,8	92-234-815-ОП-ДП-14	5
15	Державино авыл җирлеге, Садовая урамы	0,9				0,9	92-234-815-ОП-ДП-15	5
	Йомгак	10,5	0,8	3,0	2,7	4,0		

1.4. Державино авыл җирлегенең юллар челтәре үзенчәлеге, юл хәрәкәте параметрлары (транспорт чаралары агымнарының тизлеге, тыгызлыгы, составы һәм хәрәкәтенең интенсивлыгы)

Автомобиль юллары Державино авыл җирлеге транспорт инфраструктурасының мөһим состав өлеше булып тора. Алар җирлек территориясен күрше территорияләр белән бәйлиләр, җирлекнең торак пунктларын район үзәге белән бәйлиләр, җирлекнең барлык торак пунктларының да тормыш эшчәнлеген тәэмин итәләр, җирлекне үстерү мөмкинлекләрен билгелиләр, алар буенча йөк ташу һәм пассажирлар йөртү башкарыла. Күпчелек очракта автомобиль юллары челтәрен үстерү дәрәҗәсенә җирлекнең тотрыклы икътисадый үсешенә ирешү, җирле җитештерүчеләрнең конкурентлык сәләтен арттыру һәм халыкның тормыш сыйфатын яхшырту бурычларын хәл итү бәйле.

Державино авыл җирлеге чикләрендә урнашкан муниципаль юллар, урам-юл челтәре һәм юл инфраструктурасы объектлары җирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларына керә.

Державино җирлеге икътисадын үстерү күбесенчә автомобиль транспортының нәтиҗәле эшләве белән билгеләнә, ул гомуми файдаланудагы җирле әһәмиятле автомобиль юллары челтәрен үстерү дәрәҗәсенә һәм аның торышына бәйле.

Урам-юл челтәре гамәлдәге урамнар һәм юллар белән бәйләнештә проектланган. Торак территорияләрен иҗтимагый үзәкләр, җитештерү территорияләре белән бәйли һәм тышкы магистральләргә чыгуны тәэмин итә.

Урам-юл челтәре, урамнарның һәм юлларның функциональ билгеләнешен исәпкә алып, районның транспорт магистральләре челтәре белән үзара тоташ бербөтен система буларак формалаша. Челтәр структурасы муниципаль берәмлекнең гомуми планлаштыру структурасы һәм күләмнәре, аның өлешенең үзара урнашуы белән билгеләнә.

Державино авыл җирлегендә торак пунктлар һәм җирле һәм муниципальара әһәмияттәге юллар урамнарының күп өлеше канәгатьләнерлек хәлдә түгел.

Юл челтәрен үстерүнең җитәрлек дәрәҗәдә булмавы җирлек икътисадының һәм халкының шактый зур югалтуларына китерә, Державино авыл җирлегенең социаль-икътисадый үсеше темпларының иң зур чикләүләреннән берсе булып тора, шуңа күрә җирлек өчен гомуми кулланылыштагы җирле әһәмияткә ия булган автомобиль юллары челтәрен камилләштерү мөһим. Бу киләчәктә хезмәт ресурслары агымын тәэмин итәргә, җитештерүне үстерергә мөмкинлек бирәчәк, ә бу исә үз чиратында җирлекнең икътисадый үсешенә китерәчәк.

Автомобиль юллары табигый әйләнә-тирә мохит, кешенең хуҗалык эшчәнлеге һәм транспорт чараларының даими йогынтысына дучар ителә, нәтиҗәдә юлларның техник-эксплуатация торышы үзгәрә. Юллар челтәренең торышы аны карап тоту, ремонтлау һәм капиталь ремонт эшләрен үз вакытында башкаруның тулылыгы һәм сыйфаты белән билгеләнә һәм аларның чикләнгән күләмнәре шартларында финанс ресурсларын бүлүнең финанслау күләмнәренә һәм стратегиясенә турыдан-туры бәйле.

Юл комплексына инвестицияләр күләме җитәрлек булмаган шартларда, автомобильләштерү дәрәҗәсе үсеше юл челтәрен үстерү темпларыннан шактый алда барганда, беренче планга юлларны карап тоту һәм эксплуатацияләү эшләре чыга. Агымдагы ремонтны башкарганда кул хезмәтен кыскартырга һәм башкарыла торган эшләрнең югары сыйфатын тәэмин итәргә мөмкинлек бирә торган машина һәм механизмнарның махсуслаштырылган звеноларын кулланып, заманча технологияләр кулланыла. Шул ук вакытта агымдагы ремонт, капиталь ремонттан аермалы буларак, юл өслегенең сыйфатын күтәрүгә бәйле бурычларны - тигезлек, кытыршыклык, ныклык характеристикалары һ.б. хәл итми Юл тармагын рәсми рәвештә теркәп җиткермәү, хәрәкәт ешлыгының даими үсүе шартларында, транспорт чараларының йөк күтәрүчәнлеген арттыру ягына хәрәкәт составының үзгәрүе ремонтара срокларны үтәмәүгә, участоклар санын ремонтка кадәр туплауга китерә. Югарыда бәян ителгәннәрне исәпкә алып, чикләнгән финанс чаралары шартларында автомобиль юлларының һәм корылмаларның проблемалы участоклары санын мөмкин кадәр киметү максатында аларны оптималь файдалану бурычы тора.

Державино авыл җирлегенең гомуми файдаланудагы җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерүдә программалы-максатчан алым куллану финанс ресурслары чикләнгән шартларда юл тармагының кичектергесез проблемаларын хәл итүгә акчаларны системалы рәвештә җибәрергә мөмкинлек бирәчәк.

Державино авыл җирлеге бюджетында юл хуҗалыгына чыгымнарны финанслау җитмәү сәбәпле, аерым параметрлар буенча җирлек урамнарының шактый өлешенең эксплуатация торышы норматив документлар һәм техник регламентлар таләпләренә туры килми башлады. Торак пунктларда урамнарның юл өслекләрен чокырлы-чакырлы ремонтлау буенча шактый эш башкару зарурлыгына бәйле рәвештә урам-юл челтәрен карап тотуга матди чыгымнар артты.

Державино авыл җирлеге территориясе буенча гомуми озынлыгы 12 км булган региональ әһәмияттәге автомобиль юллары уза.

Державино авыл җирлеге территориясендә урнашкан гомуми файдаланудагы җирле әһәмияттәге автомобиль юлларының озынлыгы 10,5 км тәшкил итә

Төп җирле автомобиль юллары Державино авыл җирлегенең урамнары һәм торак пунктларының аерым объектлары арасында бәйләү функцияләрен үти.

Гомуми файдаланудагы җирле әһәмияттәге автомобиль юлларының үткәрү мөмкинлеге җитәрлек.

Җирлекнең әйләнә-тирә мохитенә транспорт инфраструктурасының тискәре йогынтысының дәрәҗәсе зур түгел.

Кайбер участокларда юл өслегенең ныклыгы җитмәүдән гыйбарәт. Шулай ук тротуарларның фактта булмавы да зур проблема булып тора, бу авыл җирлегенең торак пунктларында җәяүле йөрүне бик нык катлауландыра.

1.5. Транспорт чаралары паркы составын һәм автомобильләштерү, парковкалар (парковка урыннары) белән тәэмин итү дәрәҗәсен анализлау.

Авыл җирлеген автомобильләштерү дәрәҗәсе 623 кешегә 106 автомобиль дәрәҗәсендә саклана.

Державино авыл җирлеге территориясендә автотранспортны саклап калу җирлек халкының йорт янындагы участокларында гамәлгә ашырыла.

1.6. Гомуми файдаланудагы транспорт чаралары эшенә, пассажирлар агымына анализ ясауны да кертеп, характеристика,

Пассажир транспорты халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә мөһим элемент булып тора, аннан башка җәмгыятьнең нормаль эшләве мөмкин түгел. Ул халыкның җитештерү, көнкүреш, мәдәни багланышлар аркасында хәрәкәт итүгә булган ихтыяҗларын канәгатьләндерергә тиеш. Пассажир транспорты халыкны транспорт йөртү үзәкләре арасында йөртү өчен билгеләнгән, аларга предприятиеләр, оешмалар, мәдәният, спорт, көнкүреш һәм башка учреждениеләр керә.

Державино авыл җирлеге территориясендә җәмәгать транспорты хәрәкәте уза.

1.7. Җәяүлеләр һәм велосипедта йөрү шартларын характерлау

Дөньядагы барлык иҗтимагый төркемнәрдә хәрәкәт итүнең төп һәм иң киң таралган төре. Асылда теләсә нинди маршрут җәяүле йөрү белән башлана һәм тәмамлана. Кайбер маршрутларда йөреш ерак походлар яки кибеткә кыска гына прогулка турында сүз баруына карамастан, хәрәкәт итүнең бердәнбер ысулы булып тора. Башка маршрутларда кеше җәяү бер яки берничә юл кисемтәсе узарга мөмкин - мәсәлән, җәяүләп автобус тукталышына кадәр һәм аннан автобуста барганда әлеге ике җәяүлеләр участогы арасында күпмедер ара узарга мөмкин.

Җәяүле хәрәкәт, нигездә, җәяүлеләр юлы (тротуарлар) буйлап бара, алар булмаган урыннарда - урамнарны узу урыннарында бара, бу юл-транспорт һәлакәтләре килеп чыгуга китерә.

Державино авыл җирлегенең торак пунктларында, тротуарлар түбән сыйфатлы яисә тротуарлар бөтенләй булмау сәбәпле, җәяүлеләр хәрәкәтен оештыру белән бәйле проблема бар.

Велосипед хәрәкәте, җәяүлеләр хәрәкәте кебек үк, шул ук өстенлекләргә ия, әмма ераграк дистанцияләргә күчеп йөрергә мөмкинлек бирә. Велосипедчыларның хәрәкәте гомуми файдаланудагы юллар буенча юл хәрәкәте таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.8. Йөк транспорт чараларының хәрәкәтен характерлау, транспорт чараларының коммуналь һәм юл хезмәтләренең эшен бәяләү, транспорт чараларының күрсәткечләре өчен инфраструктураның торышы

Йөк транспорты җитештерү урыныннан куллану урынына йөк күчерү өчен төп транспорт төре булып тора.

Державино авыл җирлегендә йөк транспорты хәрәкәтенең төп маршруты торак пунктлар чикләрендәге җирлек территориясе аша узучы региональ автомобиль юллары буйлап уза

Державино авыл җирлегенең коммуналь хезмәтләре үзләренең транспорт чараларына ия түгел, гомуми кулланылыштагы җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту өчен махсус техника кулланганда муниципаль контрактлар төзелә.

1.9. Юл хәрәкәте иминлеге дәрәҗәсенә анализ

Юл-транспорт һәлакәтләре турында мәгълүматларны һәрвакыт анализлау юл хәрәкәте иминлеген оештыру һәм тәэмин итү буенча эшнең иң мөһим өлешләренең берсе булып тора.

Автомобиль транспортына бәйле аварияләр проблемасы юл-транспорт инфраструктурасының куркынычсыз юл хәрәкәтендә җәмгыять һәм дәүләт ихтыяҗларына туры килмәве, юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү системасының нәтиҗәле эшләмәве һәм юл хәрәкәтендә катнашучыларның дисциплинасы җитмәү сәбәпле, аеруча кискен булды.

Автомобиль юлларын төзү, реконструкцияләү һәм ремонтлау күләмнәрен киметкәндә транспорт чаралары паркының артуы, автомобиль юлларын карап тотуны финанслау җитәрлек булмау хәрәкәт шартлары начарлануга китерде. Торак пунктлар урамнарында һәм җирлек автомобиль юлларында юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү, юл-транспорт һәлакәтләрен (юл-транспорт һәлакәтләрен) кисәтү һәм аларның нәтиҗәләрен киметү бүгенге көндә актуаль бурычларның берсе булып тора.

Юл хәрәкәтен оештыруның иң мөһим техник чараларыннан берсе юл билгеләре, машина йөртүчеләрнең һәм җәяүлеләрнең хәрәкәт итү шартлары һәм режимнары турында мәгълүмат бирү өчен билгеләнгән мәгълүмати күрсәткечләр. Юл билгеләрен сыйфатлы әзерләү, аларны тиешле күләмдә дөрес урнаштыру һәм мәгълүматлылык юл-транспорт һәлакәтләре санын киметүгә зур йогынты ясый һәм гомумән хәрәкәтнең уңайлылыгын арттыра. Державино авыл җирлегендә авария куркынычы булган участокларда муниципаль программаны гамәлгә ашыру кысаларында юл билгеләре куярга кирәк. Яңа юл билгеләре кую схемасы, буяу формасы, төсе, билгеләрне, светофорларны, юл киртәләрен һәм җайланмаларны куллану кагыйдәләре" ГОСТ Р 52289-2004 нигезендә кабул ителде. Авария хәлендәге хәлләр начарлану һәм юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү проблемасы булуга бәйле рәвештә озак сроклы стратегияне эшләү һәм гамәлгә ашыру, барлык хезмәтләрнең һәм халыкның, җирле үзидарә органнарының тырышлыгын координацияләүне таләп итеә.

Килеп туган проблеманың кискенлеген киметү максатында максатчан программа методын - куллану түбәндәгеләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк:

- юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү өлкәсендә җирле үзидарә органнары эшчәнлеген координацияләү;

- юл шартларына бәйле зыян күрүчеләр булган юл-транспорт һәлакәтләре санын киметү, шулай ук юл-транспорт һәлакәте нәтиҗәсендә һәлак булучылар санын киметү буенча чаралар комплексын, шул исәптән профилактик характердагы чараларны гамәлгә ашыру.

Юл-транспорт һәлакәте белән бәйле проблемаларны нәтиҗәле хәл итү һәм аның күрсәткечләрен киметүне тәэмин итү өчен юл хәрәкәте иминлеген арттыру чараларын системалы гамәлгә ашыруны дәвам итү һәм аларны финанс ресурслары белән тәэмин итү зарур.

Бәян ителгәннәрдән чыгып, муниципаль программа кысаларында юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү өлкәсендә эшне дәвам итүнең актуальлеге һәм кирәклеге турында нәтиҗә ясарга мөмкин.

Муниципаль программаны тормышка ашыру мөмкинлек бирәчәк:

- юл эшләренең тиешле төрләрен һәм күләмнәрен билгеләү ;

- юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү;

- финанс ресурсларын өстенлекле бурычларны тормышка ашыруга туплап, бурычлар буенча чыгым йөкләмәләрен формалаштыру.

1.10. Транспорт инфраструктурасының әйләнә - тирә мохиткә тискәре йогынтысы дәрәҗәсен бәяләү, халык куркынычсызлыгы һәм сәламәтлеге.

Территориянең хәзерге экологик торышы табигый тирәлекнең локаль пычрану чыганакларының компонентларына йогынтысы, әйләнә-тирә территорияләрдән һава юлы белән пычраткыч матдәләр күчерү, шулай ук катнашмаларның таралу һәм юу шартларын билгеләүче климат үзенчәлекләреннән чыгып билгеләнә. Һава бассейнының торышы экологик хәлне һәм халыкның яшәү шартларын билгеләүче төп экологик факторларның берсе булып тора. Муниципаль берәмлек территориясендә атмосфераның пычрану дәрәҗәсе табигый-климат күрсәткечләре, күчмә чыганаклардан (транспорт) һәм стационар (сәнәгать һәм инженерлык объектларыннан) ташлаулар белән билгеләнә.

Автомобиль транспорты һәм автотранспорт комплексы инфраструктурасы әйләнә-тирә мохитне пычратуның төп чыганакларына карый. Һава бассейнының пычрануына автотранспортның ташлануы, аның тузуы һәм сыйфатсыз ягулыгы сәбәп булып тора. Эчке яну двигательләренең эшкәртелгән газларында кушылмаларда зарарлы матдәләр, шул исәптән канцерогеннар бар. Нефть продуктлары, шиналарның тузган продуктлары, тормоз накладоклары, юл катламнарын бозучыларга каршы кулланыла торган хлоридлар юл буе полосаларын һәм су объектларын пычраталар. Эчке яну двигательләренең төп компоненты (тавыштан тыш) - углерод окисе (угар газы) - кеше, хайваннар өчен куркыныч: концентрациягә карап, төрле дәрәҗәдә агулану тудыра. Автомобильләр һәм пычраткыч матдәләр катнашмалары чыгарганда һавада агрессиврак яңа матдәләр барлыкка килергә мөмкин. Автомобиль юллары янындагы территорияләрдә су, туфрак һәм үсемлекләр кайбер канцероген матдәләрне йөртүче булып тора. Биредә яшелчә, җиләк-җимеш үстерү һәм малларга үләнне ашатырга ярамый.

Транспортның әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтысы шунда ки, аның эшчәнлеге өчен үзеннән-үзе токсиклы ягулык кирәк; төрле двигательләр эшләгәндә кислород йотыла һәм чыгарыла торган газлар бүлеп бирелә, аларның күбесе табигатькә тискәре йогынты ясый. Двигательләрне караганда кулланыла торган матдәләрне рациональ кулланмау шулай ук тышкы мохитне пычрата. Транспорт эше тавыш, вибрацияләр, электромагнит тирбәнүләр нурланышы, яшәү тирәлегенең җылы пычрануы белән үрелеп бара. Транспорт чараларын эксплуатацияләгәндә газообразлы (күкерт оксидлары, азот, угар газы, төрле углеводородлар, тулы булмаган яну продуктлары һәм алмаш состав ягулыгы таркалу продуктлары), парообразлы (тетраэтилсвинец һәм башка матдәләр), сыек (алмаш составның агынты сулары) һәм каты (Көлләр) пычраткыч матдәләр бүлеп бирелә. Бензин двигательләрендә эшләүче транспорт чаралары әйләнә-тирә мохитне угар газы, тетраэтилсвинц, азот оксидлары һәм углеводородлар белән нык пычрата. Дизель двигательләрендә эшләүче транспорт чаралары азрак дәрәҗәдә CO, әмма күкерт һәм азот оксидлары белән пычрата.

Автомобиль юллары янындагы территориядә су, туфрак һәм үсемлек берничә канцероген матдәләр йөртә, ә урын - яшелчә, җиләк-җимеш һәм хайваннарга үлән ашатырга ярамый торган куркыныч зона. Автомагистральләрдән чыгарылган саен, канцероген матдәләр концентрациясе кими. Чит шәһәр транзит транспорты, шул исәптән йөк транспорты, килеп туган транспорт схемасына бәйле рәвештә, авыл җирлеге территориясе аша билгеләнә. Җирлек территориясендә автомобиль юллары аша җәяүлеләр өчен җир асты һәм җир өсте кичүләре юк, чишелешләр бер дәрәҗәдә башкарылды, бу исә автомобиль транспорты хәрәкәте динамикасының үзгәрүенә һәм, нәтиҗәдә, ягулык һәм әйләнә-тирә мохиткә зарарлы матдәләр чыгымының артуына китерә. Һавада үлчәнгән һәм өслектә

тишелгән тузан санын арттыруга, салкын чорда шипланган шиннарны куллану нәтиҗәсендә, автомобиль юлларының асфальт катламының абразив тузуы зур йогынты ясый.

Муниципаль берәмлек территориясендә шәхси автомобильләрнең шактый өлеше йорт яны участокларында урнашкан.

Яшел үсентеләргә зарарлы йогынты ясый химик ысулы чагылыш табарга тиеш кар һәм боздан юл катламнары ярдәмендә хлористых ярдәмендә һәм турыдан-туры бәйләнеш, шулай ук туфрак аша. Турыдан-туры элемтә юл кырыйларына салынган карны бетергәндә һәм үсентеләр урнашкан бүлү полосасында булырга мөмкин. Үсентеләрне куакларның урнашу зоналарына күчереп утырту нәтиҗәсендә туфракларның тыгызлануы. Үсемлекләргә китергән зыян, бигрәк тә су өслегендәге торган урыннарда сизелә. Автомобиль юлларының машиналар йөрү өлешендә үлчәнгән кисәкләр, нефть продуктлары, авыр металлар (кургаш, кадмий һ.б.) һәм хлоридлар бар, алар кышкы чорда бозлавыкка каршы көрәш өчен кулланыла, шулай ук юлларда автомобиль шиналарының тузуы нәтиҗәсендә барлыкка килә. Автомобильләр саны арту аларны эксплуатацияләү калдыкларының пропорциональ артуына китерә. Автомобиль кузовы (корыч), автомобиль шиннары, аккумуляторлар (кургаш), салонны (пластмасса) тышлау, эксплуатация сыеклыклары һ. б. автотранспортның төп калдыклары булып тора.

1.11. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын үстерү һәм урнаштыру шартлары һәм перспективалары характеристикасы.

Территориаль һәм стратегик үсеш планнары нигезендә түбәндәге чаралар планлаштырыла:

Державино авыл җирлеге муниципаль берәмлеге генераль планы белән гамәлдәге юлларны һәм урамнарны реконструкцияләү планлаштырыла, аларны, юл өслеген камилләштереп төзекләндерү, төзегәндә транспорт чишелешләрен һәм кысынкылыкны локаль чаралар күрү күздә тотыла.

Урам-юл челтәрен реконструкцияләгәндә җәяүлеләр хәрәкәте иминлеген һәм уңайлылыгын тәэмин итүгә аерым игътибар бирергә кирәк.

Автомобиль паркына хезмәт күрсәтү өчен автосервис предприятиеләре челтәрен киңәйтү каралган.

1.12. Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын үстерү һәм функцияләү өчен кирәкле норматив-хокукый базаны бәяләү

Державино авыл җирлегендә яшәүчеләргә транспорт хезмәте күрсәтүнең билгеләнгән принципларына туры килә торган норматив-хокукый база бөтен транспорт системасының эшләве нигезе булып тора

Бүгенге көндә җирлекнең транспорт инфраструктурасын үстерү һәм эшләтү өчен кирәкле норматив-хокукый базасы җитәрлек дәрәҗәдә үсеш алмаган. Җирлекнең транспорт инфраструктурасын үстерү норматив-хокукый базаны даими камилләштерү кирәклеген таләп итә, ә документларны сыйфатлы итеп эшкәртү суд инстанцияләренә, контроль-күзәтчелек органнарына мөрәҗәгать итү белән бәйле хәвеф-хәтәрләрне юкка чыгарырга мөмкинлек бирәчәк.

Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын үстерү һәм эшчәнлеге с нигезендә башкарыла:

- Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексы; ;

- Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше кодексы;

- "Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында" 2007 елның 8 ноябрендәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон" ;

- "Юл хәрәкәте иминлеге турында" 1995 елның 10 декабрендәге 196-ФЗ номерлы Федераль закон" ;

- "Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында" 23.10.1993 ел, № 1090 РФ Хөкүмәте карары";

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы карары белән расланган (15.12.2018 ел редакциясендә) - Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (2009 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә торган өстәмәләр һәм өстәмәләр)

"2014-2020 елларга Татарстан Республикасы транспорт системасын үстерү "Татарстан Республикасы дәүләт программасы турында",

- Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең генераль планы белән;

1.13. Транспорт инфраструктурасын финанслауны бәяләү

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлеге бюджеты, халыктан үзара салым акчалары, Татарстан Республикасы, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы бюджеты акчалары, алар бүлеп бирелгән очракта, шулай ук алар булган очракта, бюджеттан тыш чыганаклар хисабына тормышка ашыру планлаштырыла.

II БҮЛЕК. Державино авыл җирлеге территориясендә транспорт соравы, халыкның йөреше һәм йөк ташу күләмнәренең үзгәрүе.

2.1. Социаль-икътисадый үсеш фаразы.

Демографик ситуацияне анализлау территориянең икътисади үсеш тенденцияләрен бәяләүнең мөһим өлешләреннән берсе булып тора, чөнки алга таба Икътисадый үсеш уңышы кешенең җәмгыятьнең төп җитештерү көче, аның хезмәт мөмкинлекләрен тормышка ашыру мөмкинлеге буларак билгеләнә. Халык санын, аның яшь, җенес һәм милли составын билгеле бер чорга белеп, мәшгуль халыкның санын һәм структурасын, торак төзелеше күләмен һәм социаль-көнкүреш өлкәсен фаразларга мөмкин.

Авыл җирлегенең агымдагы социаль-икътисади һәм шәһәр төзелеше үсешенең күрсәткечләрен анализлаганда түбәндәгеләр билгеләп үтелә:

- җирлектәге торак пунктларның транспорт белән тәэмин ителеше җитәрлек дәрәҗәдә түгел;

- җитештерү объектлары халык күпләп яши торган урыннар янында урнашкан, бу исә хезмәт корреспондентларының төп төрен җиңеләйтә.

Державино авыл җирлегенең генераль планында торак инфраструктурасын үстерү буенча барлык чаралар да исәп-хисап нигезендә каралган.

Яңа торак төзелеше һәм тузган торакны алыштыру төзүчеләр көче белән башкарылачак, шул исәптән финанслауның төрле схемаларын кулланып (төзүчеләр акчасы, ипотека, шул исәптән социаль ипотека, төзүчеләрнең ташламалы категорияләренә субсидияләр, авылда яшь белгечләрне беркетү программалары һ.б.).

2.2. Лаеш муниципаль районының транспорт инфраструктурасы үсеше фаразы

Транспорт инфраструктурасы торак пунктлар территорияләренең уңайлы булуын, халыкның хәрәкәтчәнлеге һәм пассажирлар һәм йөк ташу күләме, каты экологик таләпләр үсеше

шартларында эчке һәм тышкы транспорт элемтәләренең иминлеген һәм ышанычлылыгын тәэмин итәргә тиеш. Бу бурычлар шәхси һәм җәмәгать транспортының үзара бәйләнешен тәэмин итә торган бердәм транспорт системасын үстерүне таләп итә.

Авыл җирлеге территориясендә төп транспорт төре булып автомобиль тора. Транспортка ихтыяҗ зур булмау сәбәпле, автомобиль транспорты инфраструктурасы хәл ителгән бурычларны үти һәм реструктуризацияне таләп итми.

Авыл җирлеге территориясендә эре сәнәгать предприятиеләре булдыру планнары булмау сәбәпле, йөк транспортының исәп-хисап чорына интенсивлыгы нык үзгәрмәячәк.

Җирлекнең транспорт инфраструктурасына кагылышлы норматив-хокукый базасы нигезендә, тимер юл, һава һәм су транспортын үстерү чаралары планлаштырылмый.

Автомобиль транспорты - Державино авыл җирлеге инфраструктурасының мөһим өлеше, ул икътисадның барлык тармакларының һәм халыкның йөк һәм пассажирлар йөртүдәге ихтыяҗларын канәгатьләндерә, җитештерүчеләр һәм кулланучылар арасында төрле продукция төрләрен күчерә, халыкка транспорт хезмәте күрсәтә.

Федераль әһәмияттәге яңа автомобиль юллары төзү планлаштырыла.

2.3. Урам-юл челтәре үсеше фаразы

Проект тәкъдим иткән транспорт инфраструктурасы тышкы һәм эчке транспорт корылмаларын, урам-юл челтәрен классификацияләүне, транспорт тукталышларын урнаштыруны үз эченә ала. Фаразланган чорга федераль һәм төбәк әһәмиятендәге автомобиль юлларын төзү һәм реконструкцияләү буенча чаралар каралган.

2.4. Автомобильләштерү дәрәҗәсен, юл үсеше параметрларын, парковка киңлекләренә ихтыяҗны фаразлау

"Автостат" агентлыгы мәгълүматлары буенча, 2016 елның 1 июленә Россиядә автомобиль кую дәрәҗәсе 1000 кешегә 285 автомобиль күрсәткеченә җиткән.

Лаеш районы буенча 2028 елга исәпләнгән автомобильләштерү дәрәҗәсенең фаразы 4 нче таблицада күрсәтелгән.

Таблица 4-дәрәҗәдәге автомобильләштерү 2010-2027 еллар.

	2010 ел	2015 ел	2020 ел	2028-2035 ел . .
Державино районының автомобильләштерү дәрәҗәсе, авт./1000 кеше.	150	168	185	200…

Исәп-хисап чорына, бәлки, икътисадка һәм җирле инфраструктураны яхшыртуга инвестицияләр суммасы да артыр дип көтелә, бу исә гражданнарның тормыш-көнкүрешен яхшыртуга китерергә мөмкин, шәһәрдә җиңел автомобильләр саны артырга тиеш. Димәк, исәп-хисап чорына 1000 кешегә 300 автомобильгә җитәргә мөмкин.

Шулай итеп, киләчәктә җирлек халкы куллана торган ТСЛАР саны артачак.

Юл хәрәкәте параметрларын билгеләү юлда аварияләрне киметү чараларын билгеләгәндә, шулай ук юл чатында юл хәрәкәтен җайга салуны камилләштерү өчен аерылгысыз бер өлеше булып тора. Юл хәрәкәтенең төп параметрларына түбәндәгеләр керә: хәрәкәт интенсивлыгы, Яшел сигналга килү интенсивлыгы, транспорт агымының составын китерүнең динамик коэффициенты, транспорт агымын китерүнең динамик коэффициенты, автомобильләрнең чираты киму интервалы, хәрәкәт полосасын йөкләү коэффициенты, циклда яшел сигнал өлеше, чират арту коэффициенты, автомобильләрдә һәм метрларда чиратның уртача озынлыгы, автомобиль тукталышларының чагыштырма саны, туктаусыз үтү коэффициенты. Авыл җирлегендә юл хәрәкәте параметрларын исәп-хисап чорына үзгәртү фаразланмый.

2.5. Юл хәрәкәте иминлеге күрсәткечләре фаразы.

Державино авыл җирлегенең гамәлдәге урам-юл челтәрен капиталь ремонтлау, ремонтлау һәм карап тоту гамәлдәге нормаларга туры китереп, урамнарның һәм автомобиль юлларының йөрү өлешен сакларга һәм аварияләрне киметергә мөмкинлек бирәчәк.

Җирлек территориясендә аварияләр һәм юл-транспорт һәлакәтләре күп булган урыннар юк.

Киләчәктә түбәндәге сәбәпләр аркасында хәл начарлану мөмкин:

- халыкның мобильлеге арта бара;

- хәрәкәттә катнашучылар тарафыннан юл хәрәкәте иминлеге таләпләрен массакүләм төстә үтәмәү;

- автомобиль юлларының канәгатьләнмәслек торышы;
- юл хуҗалыгының техник дәрәҗәсе җитәрлек түгел;

- юл хәрәкәтен оештыру буенча техник чараларның камил булмавы.

Вәзгыятьнең тискәре үсешенә юл куймас өчен, кирәк:

- Державино авыл җирлеге торак пунктларының гомуми файдаланудагы автомобиль юлларында һәм урам-юл челтәрендә юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итүнең заманча системасын булдыру;

- халык арасында, шул исәптән балигъ булмаганнар арасында хокукый аңны арттыру һәм кисәтү;

- юл хәрәкәтен оештыруның комплекслы схемаларын һәм юл хәрәкәтен оештыру проектларын эшләү һәм алар тарафыннан каралган чараларны гамәлгә ашыру хисабына юл хәрәкәтен оештыру дәрәҗәсен арттыру.

Әгәр исәп-хисап чорында әлеге чаралар гамәлгә ашса, юл хәрәкәте иминлеге күрсәткечләренең фаразлары уңай булыр дип көтелә.

2.6. Транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтысын фаразлау.

Автомобильләрнең исәп-хисап чорына дәрәҗәсенең артуы фаразлана, шуңа күрә авыл җирлегендә җиңел автомобильләр саны артачак. Әлеге динамика автомобиль транспорты элеккечә җирлек экосистемасы пычрануының төп чыганагы булып калачак, дип расларга мөмкинлек бирә.

Планлаштырылган чорга тимер юл транспорты инфраструктурасы үсеше көтелми.

Транспорт-юл комплексының әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтысын киметү өчен, автотранспорт чаралары санын арттыру һәм автомобиль юлларында хәрәкәт интенсивлыгын арттыру шартларында түбәндәге чараларны тормышка ашыру күздә тотыла:

- яңа торак йортлар һәм яңа урамнар төзегәндә мөһим экологик чаралар (юлдан торак корылмаларга кадәр санитар-яклау зонасы, яшел үсентеләр полосалары булдыру);

- бозлавыкка каршы материалларның тискәре йогынтысын киметергә мөмкинлек бирә торган гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын, бигрәк тә кышкы чорда карап тотуның яңа ысулларын эшләү һәм гамәлгә кертү.;

- автомобиль юлларын зарарлы йогынтылардан саклау чаралары белән җиһазлау, шул исәптән автомагистральләр буенда ясалма һәм үсемлек киртәләрен куллануны да кертеп, тирә-юнь территорияләренең пычрану дәрәҗәсен киметү өчен.

Әлеге чараларны тормышка ашыру автомобиль юлларын проектлау, төзү, ремонтлау һәм карап тотуга экологик таләпләрне арттыру нигезендә башкарылачак.

Бу өлкәдә төп бурыч булып автотранспорт чараларын чыгару күләмен, автомобиль юлларын төзегәндә, реконструкцияләгәндә, ремонтлаганда һәм карап тотканда калдыклар санын киметү тора.

Тулаем алганда, транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтыны киметү фаразлана, барыннан да элек, экологик яктан чиста транспорт чараларын һәм транспорт инфраструктурасын төзекләндерү материалларын куллануга күчү хисабына.

III БҮЛЕК.. Транспорт инфраструктурасын үстерүнең принципиаль вариантлары һәм аларны транспорт инфраструктурасын үстерүнең максатчан күрсәткечләре (индикаторлары) буенча бәяләү, алга таба тормышка ашыруга тәкъдим ителә торган вариантны сайлап алу.

3.1. Программаны тормышка ашыру чорында транспорт инфраструктурасының хәзерге торышын яки транспорт инфраструктурасының торышын характерлый торган күрсәткечләр.

Кертелә торган чараларның нәтиҗәлелеген бәяләү өчен максатчан күрсәткечләр мөһим, алар хәрәкәт иминлеген тәэмин итүдә уңай нәтиҗәләргә, автомобиль йөртүчеләрнең тизлеген һәм транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы проекты кысаларында барлык чараларны гамәлгә керткәннән соң аларның экономияле булуын нинди дәрәҗәдә тәэмин итүгә ирешелгән сорауга җавап бирергә тиеш.

Эшләнелә торган күрсәткечләр системасы, дөньядагы иң прогрессив тенденцияләргә туры китереп, муниципаль берәмлекләрнең транспорт системаларын үстерүгә ярдәм итәргә тиеш.

Автомобиль юллары табигый әйләнә-тирә мохиткә, кешенең хуҗалык эшчәнлегенә һәм транспорт чараларының даими йогынтысына дучар була, шуның нәтиҗәсендә юлларның техник-эксплуатацион торышы үзгәрә. Юллар челтәренең торышы капиталь ремонтны карап тоту, ремонтлау буенча эшләрнең үз вакытында, тулы һәм сыйфатлы башкарылуы белән билгеләнә һәм турыдан-туры финанслау күләменә бәйле. Юл комплексына инвестицияләр күләме җитәрлек түгел, ә автомобильләр дәрәҗәсе үсеше юл инфраструктурасының үсеш темпларын сизелерлек узып киткән шартларда юлларны карап тоту һәм эксплуатацияләү эшләре беренче планга чыга. Шуңа күрә программада юлларны сыйфатлы карап тоту һәм капиталь ремонтлау варианты сайлап алына, аның нигезендә түбәндәге максатчан индикаторлар һәм күрсәткечләр кулланыла:

- җирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы каты өслекле юллар озынлыгы (км);

- ГОСТ һәм СНИП таләпләренә туры килә торган тротуарлар озынлыгы;

- авыл җирлегенең норматив таләпләргә туры килә торган юл челтәре озынлыгының транспорт-эксплуатация торышына туры килә торган өлеше (%);

- теркәлгән юл-транспорт һәлакәтләре саны;

-яңа җиһазландырылган машина-урыннар саны.

3.2. Транспорт инфраструктурасы үсешенең принципиаль вариантларына зур бәя бирү һәм тормышка ашыруга тәкъдим ителә торган вариантны сайлау

Державино авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын үстерүнең принципиаль вариантларын караганда халык саны фаразын, социаль-икътисади һәм шәһәр төзелеше үсешен фаразлауны, җирлек территориясендә эшлекле активлыкны исәпкә алырга кирәк.

Транспорт комплексын үстерү сценарийларын эшләгәндә, социаль-икътисадый үсешнең төп күрсәткечләреннән тыш, макроикътисади тенденцияләр исәпкә алынды, шулай итеп, ике төп вариант - 1 вариант (база), 2 вариант (уртача-оптимистик) һәм 3 вариант (икътисади нигезләнгән) составында вариант нигезендә 3 сценарий эшләнде.

1, 2 фараз вариантлары тышкы шартларның бердәм гипотезасы нигезендә эшләнгән. Вариантларның аермасы хосусый бизнесның үз-үзен тотышы модельләренең аерылуына, аның конкуренциягә сәләтлелеген арттыру перспективаларына һәм үсешнең дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруның нәтиҗәлелегенә бәйле.

Вариант 1 (база). Соңгы чорда барлыкка килгән инерцион трендларны, шәхси компанияләрнең консерватив инвестицион сәясәтен, инфраструктура секторы компанияләрен үстерүгә чикләнгән чыгымнарны, дәүләт ихтыяҗын стагнацияләгәндә саклап калу күздә тотыла. Шулай ук әлеге вариантта Аурора Берлеге һәм Көнбатыш илләре санкцияләре һәм санкция сәясәте аркасында барлыкка килгән агрессив тышкы мохит исәпкә алына.

Вариант 2 (уртача-оптимистик). Авыл җирлеге территориясендә геосәяси киеренкелек үсешенә бәйле тискәре нәтиҗәләрне киметүгә һәм озак сроклы Тотрыклы үсеш өчен шартлар тудыруга юнәлтелгән актив сәясәт үткәрү күздә тотыла. Сценарий хосусый бизнесның ышанычын арттыру шартларында икътисад үсешен, яңа инфраструктур проектларны финанслау, икътисадның иң зәгыйфь секторларына кредит бирүне тәэмин итү, кеше капиталы үсешен финанслауны арттыру буенча бюджет чыгымнарына бәйле кызыксындыру характерындагы өстәмә чараларны куллануны характерлый. Сценарий Транспорт һәм пассажирлар ташуның икътисадый активлыгы, эшлекле активлыкны арттыру белән характерлана, шулай ук инвестицияләр җәлеп итүне күздә тота.

Вариант 3 (икътисади нигезләнгән). Җирлек территориясендә геосәяси киеренкелек үсешенә бәйле тискәре нәтиҗәләрне киметүгә һәм озак сроклы тотрыклы үсеш өчен шартлар тудыруга юнәлтелгән актив сәясәт үткәрү күздә тотыла. Сценарий хосусый бизнесның ышанычын арттыру шартларында икътисад үсешен, яңа инфраструктур проектларны финанслау, икътисадның иң зәгыйфь секторларына кредит бирүне тәэмин итү, кеше капиталы үсешен финанслауны арттыру буенча бюджет чыгымнарына бәйле кызыксындыру характерындагы өстәмә чараларны куллануны характерлый. Сценарий төбәк һәм җирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын реконструкцияләүне, перспективалы шәхси торак төзелеше зоналарында урамнар һәм юллар салуны, автомобиль сервисы объектларын проектлау һәм төзүне, шулай ук җәмәгать транспорты хәрәкәте гамәлгә ашырыла торган юлларны капиталь ремонтлауны күздә тота. Бәян ителгәннәрдән аңлашылганча, транспорт инфраструктурасы мөмкинлекләреннән тулысынча файдалануны һәм халыкның ихтыяҗларын максималь канәгатьләндерү өчен иң оптималь вариант- 3 Вариант булып тора. Перспективалы торак төзелеше зоналарында транспорт инфраструктурасы үсешеннән башка транспорт ихтыяҗы һәм транспорт тәкъдиме дисбалансы артачак.

IV БҮЛЕК.Транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча чараларны (инвестицион проектларны) финанслау күләмнәрен һәм чыганакларын бәяләү.

4.1. Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасын үстерү.

Программаның максатларына ирешү һәм бурычларын хәл итү максатчан индикаторлардан чыгып эшләнә торган чараларны тормышка ашыру юлы белән тәэмин ителә. Эшләнгән программа чаралары аларның актуальлеге буенча системалаштырылган. Конкрет объекттагы чаралар исемлеге проект-смета документациясен эшләгәннән соң җентекләп эшләнелә. Чараларның бәясе, инде үткәрелгән шундый ук чараларның бәясенә нигезләнеп, якынча билгеләнгән. Программа чараларын финанслау чыганаклары булып Җирле һәм төбәк бюджетлары акчалары, шулай ук бюджеттан тыш акчалар тора:

1.Урам-юл челтәренең юл билгеләрен урнаштыру

2.Автомобиль юлларын яктырту

3.Автомобиль юлын ремонтлау (вак таш җәю)

4.Автомобиль юлын ремонтлау (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)

Программаны тормышка ашыру механизмы авыл җирлегендә гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын тикшерү, карап тоту, ремонтлау, паспортлаштыру, тротуарларны, велосипед юлларын проектлау һәм төзү, юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү буенча чаралар (юл билгеләрен сатып алу), халыкка транспорт хезмәтен күрсәтүне оештыру буенча чаралар системасын үз эченә ала.

Программаны тормышка ашыру буенча юлларны, күперләрне ремонтлау буенча чаралар исемлеге, елга бер тапкырдан да ким булмаган юл өслеге торышын тикшерү нәтиҗәләре буенча, көз башында яки язгы чор ахырында, беренче чиратта проблемалы хәлләрне, шул исәптән гражданнардан кергән мөрәҗәгатьләрдән (шикаятьләрдән) чыгып төзелә.

Автомобиль юлларын һәм ясалма корылмаларны карап тоту һәм агымдагы ремонтлау буенча эшләрнең исемлеге һәм төрләре автомобиль юлының конкрет участогына эшләнгән проект-смета документлары белән капиталь ремонт, реконструкцияләү һәм төзү очрагында дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукый җайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең федераль органы тарафыннан билгеләнә торган классификация нигезендә муниципаль контракт (шартнамә) нигезендә билгеләнә.

Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасы структурасына үзгәрешләр кертү планлаштырылмый.

4.2. Гомуми файдаланудагы автомобиль пассажир транспортын үстерү, транспорт-күчеп утыру төеннәрен булдыру буенча чаралар.

Транспорт-күчеп утыру төеннәрен булдыру планлаштырылмый. Гомуми файдаланудагы автомобиль пассажир транспортын үстерү чаралары бары тик халык ягыннан ихтыяҗ җитәрлек булганда гына урынлы булырга мөмкин, бу исә транспорт өлкәсендә җәмәгатьчелек фикерен өйрәнү өчен вакытлы социологик тикшеренүләр үткәрүне тәэмин итә.

4.3. Җиңел автомобиль транспорты өчен, бердәм парковка пространствосын үстерүне дә кертеп, инфраструктураны үстерү.

Юл сервисы объектларын төзү һәм проектлаштыру буенча чаралар Озак вакытка исәпләнгән перспективага планлаштырыла. Авыл җирлеге территориясендә автотранспортны саклау җирлек халкының йорт яны участокларында алып барыла. Алга таба, халыкның автомобиль йөртү дәрәҗәсен арттыруны күздә тотып, җәмәгать билгеләнешендәге биналар янында автомобильләр кую урыннарын оештыруны күздә тотарга кирәк.

Җирлек территориясендә башка чаралар исәп-хисап чорына планлаштырылмый.

4.4. Җәяүлеләр һәм велосипед хәрәкәте инфраструктурасын үстерү.

Тротуарлар төзелеше планлаштырылмаган.

Велосипед хәрәкәте инфраструктурасын хисап чорына үстерү буенча чаралар планлаштырылмый.

4.5. Йөк транспорты, транспорт чаралары, коммуналь һәм юл хезмәтләре өчен инфраструктура үсеше .

Йөк транспорты, транспорт, коммуналь һәм юл хезмәтләре өчен инфраструктура үсеше буенча чаралар планлаштырылмый.

4.6. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Державино авыл җирлегенең юллар челтәрен үстерү.

Җирлектәге юллар челтәрен үстерү максатыннан кайбер чаралар планлаштырыла.

1. Җирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын карап тоту буенча чаралар.
Әлеге чараларны гамәлгә ашыру автомобиль юлларын норматив таләпләргә туры китереп карап тоту эшләрен башкарырга мөмкинлек бирәчәк.

2. Җирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын ремонтлау буенча чаралар.
Чараларны гамәлгә ашыру җирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары участокларының озынлыгын саклап калырга мөмкинлек бирәчәк, аларның эксплуатация торышы күрсәткечләре стандарт таләпләренә туры килә.

3. Җирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын реконструкцияләү буенча чаралар. Чаралар авыл җирлегенең юл челтәрен үстерүгә юнәлдерелгән.

4. Җирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын төзү буенча чаралар. Чаралар авыл җирлегенең юл челтәрен үстерүгә юнәлдерелгән.

VБҮЛЕК.транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча чараларны (инвестиция проектларын) финанслау күләмнәрен һәм чыганакларын бәяләү.

Программаны финанслау җирле һәм төбәк бюджетлары һәм бюджеттан тыш акчалар хисабына гамәлгә ашырыла. Программаны финанслауның еллык күләме Державино авыл җирлеге бюджетының расланган финанс елына һәм өстәмә финанслау чыганакларын исәпкә алып билгеләнә.

Программа чарасын тормышка ашыру өчен кирәкле финанс чараларының гомуми күләме 6500,0 мең сум тәшкил итә. Программаны тормышка ашыру чыгымнары турында мәгълүмат 5.1 таблицасында - еллар буенча һәм 5.2 таблицасында - финанслау чыганаклары буенча.

5.1 нче таблица - чараларны финанслау күләмнәрен бәяләү

N п/п	Чараның исеме	Финанслау күләме, мең сум.					
		2019	2020	2021	2022	2023	2024 - 2028
1	Җирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы юлларны	-	100	195	200	200	1000

	(шул исәптән тротуарларны) төзү (асфальтлау) һәм реконструкцияләү)						
2	Җирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын ремонтлау һәм карап тоту	150	150	150	150	150	750
3	Яңа машина-урыннар булдыру	-	-	-	-	-	-
4	Тышкы электр яктырту линияләрен урнаштыру	-	100	100	100	100	2000
5	Күпер корылмалары төзелеше	-	-	-	-	-	-
6	Утырту пунктларын камилләштерү буенча чаралар	-	-	-	-	-	-

Таблица 5.2-чараларны финанслау чыганакларын бәяләү

N п/п	Исеме	Финанслау күләме, мең сум..				
		Җирле бюджет	Региональ бюджет	ВБС	Барлыгы	
1	Инвестицияләрнең гомуми күләме. 2018-2023 еллар	145	850	850	1845	
2	Инвестицияләрнең гомуми күләме. 2023-2028 еллар	150	1800	1800	3750	
Барлыгы		295	2650	2650	5595	

VI БҮЛЕК. Транспорт инфраструктурасын үстерү вариантын гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча чараларның (инвестицион проектларның) нәтиҗәлелеген бәяләү

Программа чараларын тормышка ашыру нәтиҗәлелеген комплекслы бәяләү ел саен аны гамәлгә ашыру вакыты дәвамында һәм гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң гамәлгә ашырыла һәм ул муниципаль программа чараларының үтәлеш дәрәҗәсен бәяләүне, муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтиҗәлелеген бәяләүне үз эченә ала.

Бәяләү критерийлары булып тора:

- нәтиҗәлелек;

- яхшы күрсәткечлелек;

- финанс үтәлеше.

Проектны гамәлгә ашыру еллары буенча һәм 2028 елга кадәр Проект максатында чагылыш тапкан күрсәткечләр 6 Таблицада китерелде.

6 нчы таблица - Максатчан индикаторлар һәм проект күрсәткечләре

N п/п	Күрсәткеч	Үлчәү берәмлеге.	Төп әһәмияттәге.	Период, ел					
				2019	2020	2021	2022	2023	2024-2028
1	Асфальт-бетон өслекле җирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы юлларның озынлыгы	км	3	3	4	5	6	7	9
2	Яңа җиһазландырылган машина-урыннар саны	шт.	0	0	0	0	0	0	0
3	Авыл җирлегенең норматив таләпләргә туры килә торган юл челтәре озынлыгының өлеше	%	50	50	54	58	62	66	100
4	Авыл җирлеге территориясендә ЮТҺ саны	шт.	0	0	0	0	0	0	0

VII БҮЛЕК.. Институцион үзгәрешләр, транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү өлкәсендә эшчәнлекне хокукый һәм мәгълүмати тәэмин итүне камилләштерү буенча тәкъдимнәр:

Әлеге программаны тормышка ашыру кысаларында транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү өлкәсендә эшчәнлекне тормышка ашырганда институциональ үзгәрешләр, идарә структуралары һәм үзара бәйләнешләр үткәрү күздә тотылмый. Программа өчен норматив-хокукый база формалаштырылган.